

नेपाल राजपत्र

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ४२) काठमाडौं, असोज २८ गते २०४९ साल (अतिरिक्ताङ्क ३६)

भाग २

श्री ५ को सरकार

कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको एक्काईसौं वर्षमा संसदले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ।

२०४९ सालको ऐन नं १६

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरूदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम्

नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०१२ लाई संशोधन

गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०१२ लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको एक्काईसौं वर्षमा संसदले यो ऐन बनाएको छ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस ऐनको नाम "नेपाल राष्ट्र बैंक (नवौँ संशोधन) ऐन, २०४९" रहेको छ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०१२ को दफा २ मा संशोधन : नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०१२ (यसपछि "मूल ऐन" भनिएको) को दफा २ को खण्ड (ज) मा रहेका "गभर्नर र डेपुटी गभर्नर समेत" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "दफा ६ बमोजिम गठित संचालक समितिका सदस्य" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

३. मूल ऐनको दफा ३ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा ३ को उपदफा (४) मा रहेको "प्रधान" भन्ने शब्दको सट्टा "केन्द्रीय" भन्ने शब्द राखिएको छ।

४. मूल ऐनको दफा ९ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा ९ को उपदफा (२) मा रहेका "बरखास्त गर्न" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "अवकाश दिन" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

५. मूल ऐनको दफा १८ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा १८ को:-

(१) उपदफा (४) रिकिएको छ।

(२) उपदफा (१०) मा रहेका "नोटको साटो रुपैया सटही गरी दिने कामको निमित्त चाहिने रुपैया बैंकले नोट दिई श्री ५ को सरकारबाट लिनेछ। बैंकको माग बमोजिम श्री ५ को सरकारबाट बैंकलाई रुपैया

(२)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्राप्त नभएमा बैंकले नोटको साटो रुपैयाँ सटही दिन कर लाग्ने छैन" भन्ने वाक्यहरू छिक्किएका छन्।

६. मूल ऐनको दफा १९ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा १९ को उपदफा (२) मा रहेका "बिना व्याज" भन्ने शब्दहरू छिक्किएका छन्।

७. मूल ऐनको दफा २१ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा २१ को उपदफा (१) मा रहेका "एकाधिकार बैंकलाई हुनेछ" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "अधिकार बैंकलाई हुनेछ र बैंकले विदेशी मुद्रा विनिमय कारोबारको अधिकार वाणिज्य बैंक र वित्तीय संस्थालाई समेत सुम्पन सक्नेछ" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

८. मूल ऐनको दफा २२ख. मा संशोधन : मूल ऐनको दफा २२ख. मा रहेका "बैंकिङ्ग व्यवसाय गर्ने" भन्ने शब्दहरू छिक्किएका छन्।

९. मूल ऐनको दफा २२ग. मा संशोधन : मूल ऐनको दफा २२ग. को सट्टा देहायको दफा २२ग. राखिएको छ :-

"२२ग. बैंकमा कोष राख्नु पर्ने : वाणिज्य बैंक र वित्तीय संस्थाले आफ्नो कूल निक्षेप दायित्व वापत बैंकले समय समयमा तोकिएको प्रतिशतले हुन आउने रकम बराबरको कोष बैंकमा राख्नु पर्नेछ। यसरी बैंकमा राख्नु पर्ने कोष निर्धारण गर्ने प्रकृया बैंकले समय समयमा तोकिए बमोजिम हुनेछ। यस्तो कोषमा रहेको रकममा बैंकले समय समयमा निर्धारण गरेको दरले व्याज दिन सक्नेछ।

(३)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि "कूल निक्षेप दायित्व" भन्नाले वाणिज्य बैंक ऐन, २०३१ र वित्त कम्पनी ऐन, २०४२ ले गरेको निक्षेपको परिभाषा अन्तर्गत पर्ने आउने रकमको दायित्व संरुनु पर्छ।

१०. मूल ऐनको दफा २२घ. मा संशोधन : मूल ऐनको दफा २२घ. को उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ :-

"(१) कुनै पनि व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संगठित संस्थाले बैंकको पूर्व स्वीकृति नलिई कुनै पनि प्रकारको निक्षेप लिन, कर्जा दिन वा डिबेन्चर जारी गर्न पाउने छैन।"

११. मूल ऐनको दफा २३क. मा संशोधन : मूल ऐनको दफा २३क. को सट्टा देहायको दफा २३क. राखिएको छ :-

"२३क. बैंकले निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्न र निर्देशन दिन सक्ने : (१) बैंकले जुनसुकै बखत वाणिज्य बैंक र वित्तीय संस्थाको जुनसुकै कार्यालयको निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्न गराउन सक्नेछ। यस्तो निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण सम्बन्धित कार्यालयमा बैंकको कुनै अधिकारी खटाई वा विस्तृत विवरण तथा सूचनाहरू बैंकले नै मगाई पनि गर्न सकिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्ने अधिकारी वा बैंकले मागेको लगत, तथ्यांक,

बिवरण, सूचना वा आवश्यक अन्य कुनै कागजात त्यस्तो अधिकारी वा बैंकले तोकेको समय भित्र त्यस्तो अधिकारी वा बैंकलाई उपलब्ध गराउने, हेर्न वा जाँचन दिने कर्तव्य सम्बन्धित वाणिज्य बैंक र वित्तीय संस्था वा त्यस्तो वाणिज्य बैंक र वित्तीय संस्थाको संचालक, पदाधिकारी वा कर्मचारीको हुनेछ।

(३) यस दफा बमोजिम निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्ने अधिकारी वा बैंकले वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्थाको कुनै संचालक, पदाधिकारी वा कर्मचारिसंग निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्दा आवश्यक देखेका काम कारवाहीका सम्बन्धमा लिखित रूपमा बयान गराउन सक्नेछ।

(४) निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्दा आवश्यक देखिएका कुराको सम्बन्धमा बैंकले वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ। यसरी बैंकले दिएको निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित वाणिज्य बैंक र वित्तीय संस्थाको कर्तव्य हुनेछ।"

१२. मूल ऐनको दफा २५ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा २५ को खण्ड (१) मा रहेका "बिना व्याज खाता खोल्ने" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "खाता खोल्ने र तोकिए बमोजिम व्याज दिने" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

(५)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१३. मूल ऐनको दफा ३२ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा ३२ को उपदफा (३) मा रहेका "मनासिब माफिकको कारण भएमा" भन्ने शब्दहरू पछि "वा निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षणको सिलसिलामा बैंक वा निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्ने अधिकारीले माग गरेको कागजात, विवरण वा तथ्यांक तोकिएको समय भित्र पेश नगरेमा" भन्ने वाक्यांश थपिएको छ।

१४. मूल ऐनको दफा ३४ मा संशोधन : मूल ऐनको दफा ३४ को:-

(१) उपदफा (२) पछि देहायको उपदफा (२क) थपिएको छ :-

"(२क) दफा ३२ को उपदफा (३) को खण्ड (ख) बमोजिम बैंकले कुनै वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्थाको कुनै संचालक, पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई नसिहत दिँदा दिँदै पनि त्यस्तो संचालक, पदाधिकारी वा कर्मचारीले बैंकले माग गरेको कागजात विवरण वा तथ्यांक पेश नगरेमा निजलाई बैंकले दश हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।"

(२) उपदफा (३) मा रहेका "उपदफा (१) र (२)" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "उपदफा (१), (२), र (२क)" भन्ने शब्दहरू र सोही उपदफामा रहेका "पाँचसय रुपैयाँसम्म" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "एकहजार रुपैयाँसम्म" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

१५. रूपान्तर : मूल ऐनको ठाउँ-ठाउँमा प्रयोग भएका देहायका राबदहरूको सट्टा देहायका राबदहरू राखी रूपान्तर गरिएको छ :-

- (१) "सेक्युरिटी" को सट्टा "धितोपत्र"।
- (२) "विल अफ एक्सचेन्ज" को सट्टा "विनिमयपत्र"।
- (३) "प्रोमिसरी नोट" को सट्टा "प्रतिज्ञापत्र"।

लालमोहर सदर मिति:- २०४९।६।२८।४

आज्ञाले,
बलरामसिंह मल्ल
श्री ५ को सरकारको सचिव

४५९ (७)